

Söka på nätet

Linda Spolén

När du söker information på internet med hjälp av en sökmotor är det viktigt att ha koll på vilka tekniska förutsättningar som gäller för just den sökmotorn.

Något som är viktigt oavsett vilken sökmotor du använder är att noggrant välja sökord. Om du vill begränsa antalet svarsträffar så väljer du specifika sökord. Om du vill utöka antalet svarsträffar väljer du generella och breda termer. Varje ord du väljer att använda i din sökning är viktigt, tänk också på i vilken ordning du placerar orden.

Stoppord

Många sökmotorer ignorerar automatiskt vanliga ord och tecken. Sådana ord kallas stoppord. Exempel på sådana är http, .com, ensstaka siffror, bokstäver och korta ord såsom och, att, som (och många fler). Försök att utesluta stoppord i din sökning.

Frassökning

I enkel sökning kan du använda så kallad frassökning. En frassökning gör du genom att sätta citationstecken (” ”) kring det du vill söka på. När du gör det söker du på orden som står i frasen i exakt den ordningen de kommer. Sätter du inte citationstecken runt frasen kan orden komma i vilken ordning som helst i dokumenten du hittar. Frassökning är väldigt lämpligt att använda när du söker efter namn, dikter eller låttexter.

Wildcard

Du kan använda en asterisk (*) som ett wildcard i en fras. Då ersätter * ett ord. Det kan vara användbart om du inte kommer ihåg exakt vilket ord som var i en mening du vill söka på. Använd denna i kombination med frassökning.

Övning: Sök på *”tre *möss”* och se vilka träffar du får.

Att kombinera ord med booleska operatorer

I de största sökmotorerna kan du använda så kallade booleska operatorer. De använder du för att kombinera ord eller fraser. De vanligaste är OR och NOT. Booleska operatorer ska alltid skrivas med versaler. Ta reda på vilka operatorer som fungerar i den sökmotorn du tänker använda.

OR

OR används bland annat för att använda flera synonymer.

Övning: Sök på *appendix OR blindtarm behandling*

Om du inte sätter OR mellan så får du en träfflista som innehåller båda orden i samma dokument. När du använder OR gör du egentligen två sökningar: **appendix behandling** och **blindtarm behandling**

NOT

Med ordet NOT utesluter du ord. Vissa sökmotorer använder istället för ordet NOT ett minustecken (-). Minustecknet ska stå direkt framför ordet, utan mellanslag.

Övning: Sök på: *kyckling*

Kolla vilka svar du får. Testa sedan att utesluta ordet recept. Titta på hur träffarna skiljer sig åt.

Sökning med operatörer

Du kan direkt i enkel sökning göra specificerade sökningar genom att använda en operator. En operator är ett ord med ett kolon (:) efter. Det är viktigt att inte ha ett mellanslag mellan operatören och definitionen. Alla sökmotorer använder olika typer av operatörer så det är viktigt att ta reda på vilka operatörer den sökmotor du har valt använder.

Operatören **Site:** begränsar sökningen till endast denna webbplats.

Övning: Sök på *site:skolverket.se läslýft*

Du kan också med hjälp av samma operator utesluta en specifik webbplats.

Övning: Uteslut en hel webbplats genom att skriva *hotade djur -wwf.se* Gör om sökningen utan att ta bort wwf.se och se skillnaden.

Med site: kan du också begränsa sökningen till en viss huvuddomän. Skriver du *site:se* så begränsar du sökningen till alla .se-adresser.

Med operatören filetype: kan du bestämma dig för vilken typ av dokument (t ex pdf-filer, wordfiler etc) du vill ha.

Övning: Sök på *site:skolverket.se programmering filetype:pdf*

Övriga inställningar

När du gjort en sökning och fått din träfflista har du ofta möjlighet att ytterligare finjustera sökningen till att söka exempelvis en specifik tid, sidor du besökt, sidor du inte besökt och mycket mer. Här kan du också ofta söka enbart videos och då få träffar från fler webbplatser än exempelvis youtube.

Testa vad du kan göra i en söktjänst

- Hur exkluderar du ord ur din sökning?
- Hur gör du en frassökning?
- Hur avgränsar du en sökning till ett visst datum?
- Hur avgränsar du en sökning till en viss webbplats, domän eller land?
- Hur kombinerar du en sökning så att du söker på ett ord på en specifik webbplats? (t ex när du vill ta reda på vad som skrivs på riksdagens webbplats om yttrandefrihet)
- Hur gör du för att söka på enbart pdf-filer?
- Hur gör du för att söka enbart på filmer och därefter begränsa ytterligare genom att välja en viss tidsperiod?
- Hur begränsar du sökningen så att enbart nyhetssidor syns?
- Hur söker du efter bilder som är fria att använda?